

dr hab. Daniel Dąbrowski

ORCID: 0000-0003-3072-5267

daniel.dabrowski@usz.edu.pl

Wydział Prawa i Administracji

Uniwersytet Szczeciński

Reprezentacja spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w umowie ze spółką cywilną, której współnikiem jest członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2024 r., II CSKP 1733/22

Słowa kluczowe: spółka z ograniczoną odpowiedzialnością; reprezentacja spółki z ograniczoną odpowiedzialnością; zawarcie umowy z członkiem zarządu spółki; spółka cywilna; czynności prawne z samym sobą

Przedmiotem glosy jest wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2024 r. dotyczący reprezentacji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w umowie zawieranej ze spółką cywilną, której współnikiem jest członek zarządu tej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Glosa ma charakter aprobujący. Autor zgadza się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, zgodnie z którym spółka z ograniczoną odpowiedzialnością powinna być w takich sytuacjach reprezentowana przez radę nadzorczą lub pełnomocnika powołanego uchwałą wspólników, aby uniknąć potencjalnego konfliktu interesów i obejścia regulacji art. 210 § 1 k.s.h. z wykorzystaniem konstrukcji spółki cywilnej. Wykładnia językowa oraz funkcjonalna wskazanego przepisu potwierdza konieczność zabezpieczenia interesów spółki, jej wierzycieli i wspólników przez wyłączenie członków zarządu z reprezentacji w tego rodzaju umowach. W glosie rozwinięto argumentację przedstawioną przez Sąd Najwyższy. Sprecyzowano też, że przepis art. 210 § 1 k.s.h. powinien być stosowany wyłącznie wtedy, gdy drugą stroną umowy jest spółka cywilna, w której uczestniczy członek zarządu, a nie – jak mogłoby wynikać z tezy orzeczenia – gdy drugą stroną są tylko wspólnicy danego członka zarządu, z wyłączeniem tegoż członka zarządu.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2024 r., II CSKP 1733/22

W sytuacji, w której spółka z ograniczoną odpowiedzialnością reprezentowana przez prezesa zarządu, będącego współnikiem spółki cywilnej zawiera umowę z dwoma innymi współnikami tej spółki, ze względu na art. 865 i 866 k.c., zastosowanie ma art. 210 § 1 k.s.h., tj. zachodzi konieczność reprezentacji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przez radę nadzorczą lub pełnomocnika powołanego uchwałą zgromadzenia wspólników. Odmienne wykładnia prowadziłaby do możliwości obchodzenia art. 210 § 1 k.s.h. z wykorzystaniem konstrukcji spółki cywilnej.

I. Stan faktyczny

Głosowane orzeczenie zapadło na tle następującego stanu faktycznego. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, jako zamawiająca, zawarła umowę o dzieło, której przedmiotem było wykonanie mebli. Umowę zawarto z dwiema osobami fizycznymi prowadzącymi działalność w formie spółki cywilnej. Trzecim wspólnikiem tej samej spółki cywilnej była osoba fizyczna, pełniąca jednocześnie funkcję jedynego członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością będącej zamawiającą, i to właśnie ten członek zarządu reprezentował spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością przy zawieraniu umowy. Przyjmujący zamówienie podjęli się wykonania, dostawy oraz montażu mebli.

Przyjmujący zamówienie krótko przed upływem uzgodnionego terminu poinformowali zamawiającą, że umowa nie zostanie wykonana. Po uzyskaniu tej informacji zamawiająca odstąpiła od umowy w całości, zażądała zwrotu wpłaconych zaliczek oraz naprawienia szkody, jaką poniosła na skutek niewykonania umowy. Ze względu na to, że przyjmujący zamówienie zwrócili jedynie część zaliczki, zamawiająca wystąpiła z powództwem przeciwko dwóm osobom fizycznym, które podpisywały umowę, domagając się zasądzenia od nich solidarnie kwoty 138 117,24 zł.

Sąd I instancji wyrokiem częściowym zasądził całą dochodzoną kwotę od jednego z pozwanych (wobec drugiego postępowanie zostało zawieszone ze względu na ogłoszenie jego upadłości), uznając powództwo za zasadne w całości. Na skutek apelacji sąd II instancji wyrokiem z dnia 17 lutego 2021 r.¹ zmienił zaskarżony wyrok, zasądając na rzecz powódki jedynie kwotę odpowiadającą wpłaconej zaliczce. Sąd przyjął, że umowa o dzieło została zawarta z naruszeniem art. 210 § 1 k.s.h.². Jedynek zarządu powódki był bowiem jednocześnie wspólnikiem spółki cywil-

nej przyjmującej zamówienie. Sąd zwrócił uwagę, że spółka cywilna nie ma odrębnej od wspólników podmiotowości, a wspólnik zawierający umowę o dzieło za spółkę cywilną działał jednocześnie na rzecz pozostałych wspólników, w tym członka zarządu zamawiającej. Zawarta umowa jako naruszająca bezwzględnie obowiązujący art. 210 § 1 k.s.h. była zatem nieważna ze skutkiem *ex tunc*. Wykluczało to dochodzenie odszkodowania na podstawie art. 471 k.c.³, który może znaleźć zastosowanie tylko w razie istnienia ważnej umowy. Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego złożyła powódka, zarzucając naruszenie art. 210 § 1 k.s.h. w zw. z art. 58 § 3 i art. 366 § 1 i 2 k.c. oraz art. 866 i 415 k.c.

2. Stanowisko Sądu Najwyższego

W zwięzłym uzasadnieniu Sąd Najwyższy podzielił w całości pogląd wyrażony przez sąd II instancji. Zdaniem Sądu w sytuacji, w której spółka z ograniczoną odpowiedzialnością reprezentowana przez członka zarządu, będącego wspólnikiem spółki cywilnej zawiera umowę z dwoma innymi wspólnikami tej spółki, zastosowanie znajduje art. 210 § 1 k.s.h., a zatem spółka z ograniczoną odpowiedzialnością powinna być reprezentowana przez radę nadzorczą lub pełnomocnika powołanego uchwałą zgromadzenia wspólników. Uzasadniając to stanowisko, Sąd przywołał art. 865 i 866 k.c., nie precyzując jednak ich znaczenia dla sprawy. Wskazał, że odmienna wykładnia prowadziłaby do możliwości obchodzenia art. 210 § 1 k.s.h. z wykorzystaniem konstrukcji spółki cywilnej. Stwierdził jednocześnie, że skutkiem naruszenia art. 210 § 1 k.s.h. jest – w świetle art. 58 § 1 k.c. – nieważność umowy zawartej z naruszeniem tego przepisu.

3. Ocena stanowiska Sądu Najwyższego

Pogląd Sądu Najwyższego dotyczący stosowania art. 210 § 1 k.s.h. do umów zawieranych przez spółkę z ograniczoną odpowiedzial-

¹ Wyrok SA w Krakowie z dnia 17 lutego 2021 r., I AGa 226/19, LEX nr 3198903.

² Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz.U. 2024, poz. 18, ze zm.).

³ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. 2025, poz. 1071, ze zm.).

nością ze spółką cywilną, której współnikiem jest członek zarządu tejże spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, należy w pełni zaakceptować. Trudno natomiast zgodzić się z tezą o bezwzględnej nieważności umowy zawartej z naruszeniem wskazanego przepisu. Ze względu jednak na to, że Sąd w ogóle nie uzasadnił swojego stanowiska w odniesieniu do tego drugiego zagadnienia, niniejsza glosa koncentruje się jedynie na kwestii stosowania art. 210 § 1 k.s.h. w omawianym przypadku, a nie na skutkach naruszenia tego przepisu⁴.

Przed przystąpieniem do rozważań merytorycznych trzeba dokonać pewnego zastrzeżenia. Zarówno Sąd Apelacyjny, jak i Sąd Najwyższy w stanie faktycznym wskazały, że umowa została zawarta z dwoma współnikami spółki cywilnej, której trzecim współnikiem był członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Nie jest więc jasne, w jaki sposób określono stronę umowy w jej treści. Z dalszej części rozważań obydwu sądów wynika jednak, że stroną umowy byli nie tylko ci dwaj współnicy, lecz także cała spółka cywilna. Sąd Apelacyjny wskazał (a Sąd Najwyższy powtórzył), że pozwany współnik „zawierając umowę o dzieło za spółkę cywilną, działał także na rzecz pozostałych współników, w tym prezesa zarządu powódki”. Teza głosowanego wyroku zasługuje zatem na aprobatę (w odniesieniu do

kwestii zastosowania art. 210 § 1 k.s.h.) z tym zastrzeżeniem, że odnosi się do umów zawartych między spółką z ograniczoną odpowiedzialnością a spółką cywilną, której współnikiem jest członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością⁵.

Rozwiązanie problemu, przed którym stanął Sąd Najwyższy, należy rozpocząć od wykładni art. 210 § 1 k.s.h. z zastosowaniem metod wykładni językowej. Trzeba zatem ustalić, czy umowa zawarta przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością ze spółką cywilną, której współnikiem jest członek zarządu tejże spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, to umowa „między spółką a członkiem zarządu” w rozumieniu art. 210 § 1 k.s.h.

W orzecznictwie i literaturze nie budzi wątpliwości, że art. 210 § 1 k.s.h. odnosi się do wszelkiego rodzaju umów cywilnoprawnych, w których po jednej stronie występuje spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, a po drugiej członek zarządu, niezależnie od tego, czy umowa związana jest z pełnieniem przez tego członka zarządu jego funkcji, czy też nie⁶. Jest również bezsporne, że obejmuje on swoim zakresem zastosowania zarówno umowy dwustronne, jak i umowy wielostronne, takie jak np. umowy spółki⁷. Istotne jest zatem, by stroną tej

⁴ Sprawa była wielokrotnie dyskutowana w orzecznictwie i doktrynie. Po zmianie treści art. 39 k.c., dokonanej ustawą z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia uproszczeń dla przedsiębiorców w prawie podatkowym i gospodarczym (Dz.U. 2018, poz. 2244), w literaturze zdaje się przeważać pogląd o stosowaniu tego przepisu w razie naruszenia zasad reprezentacji określonych w art. 210, art. 300⁶⁷, art. 300⁷⁹ oraz art. 379 k.s.h. Por. na ten temat np. W. Wyrzykowski, *Wpływ nowelizacji art. 39 k.c. na zasady reprezentowania spółki kapitałowej w umowach pomiędzy spółką a jej członkiem zarządu*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2020, nr 1, s. 23–28 oraz cytowaną tu literaturę i orzecznictwo. Na marginesie trzeba przypomnieć, że chociaż umowa w sprawie rozpoznawanej przez Sąd Najwyższy zawarta została w 2014 r., to znajdował do niej zastosowanie art. 39 k.c. w nowym brzmieniu, zgodnie z art. 35 ustawy z dnia 9 listopada 2018 r.

⁵ Por. także uwagi zawarte w końcowej części glosy.

⁶ Por. np. M. Dumkiewicz, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2020, s. 414–415; Z. Jara [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, Warszawa 2022, s. 941–942; A. Nowacki, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, t. 1: *Komentarz. Art. 151–226*, Warszawa 2018, art. 210, nb. 16; A. Opalski [w:] *Kodeks spółek handlowych*, t. 2a: *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226*, red. A. Opalski, Warszawa 2018, s. 1138–1140; R. Pabis [w:] J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, K. Oplustil, R. Pabis, A. Rachwał, M. Spyra, G. Suliński, M. Tofel, M. Wawer, R. Zawłocki, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2022, s. 746; J.A. Strzępka, E. Zielińska [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. J. Strzępka, Warszawa 2015, s. 531–532; A. Kidyba, *Kodeks spółek handlowych*, t. 1: *Komentarz do art. 1–300*³⁴, Warszawa 2023, s. 905–906.

⁷ M. Baszczyk, *Reprezentacja spółki z o.o. w umowie z członkiem zarządu – kilka uwag na tle art. 210 § 1 k.s.h.*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2020, nr 3, s. 45;

samej umowy była i spółka, i członek zarządu. Dodać jeszcze należy, że chodzi tylko o taką umowę, która kreuje stosunek prawny między spółką a tym członkiem zarządu, prowadzi do powstania uprawnień po stronie spółki, z którymi skorelowane są obowiązki po stronie członka zarządu (lub odwrotnie)⁸. W kontekście niniejszej sprawy przypomnieć jeszcze trzeba rzecz oczywistą, że dla stosowania art. 210 § 1 k.s.h. nie ma znaczenia, czy członek zarządu (jako strona umowy) działa osobiście, czy też jest reprezentowany przez pełnomocnika.

Czy zatem umowa zawarta między spółką z ograniczoną odpowiedzialnością a spółką cywilną, której współnikiem jest członek zarządu, to umowa zawarta „z członkiem zarządu”? Przeważający pogląd doktryny dotyczący mechanizmu prawnego związanego z zawieraniem umów przez spółkę cywilną nie pozostawia wątpliwości, że odpowiedź na to pytanie jest pozytywna. Zgodnie z przywołanym przez Sąd Najwyższy przepisem art. 865 k.c. „w braku odmiennej umowy lub uchwały współników każdy współnik jest umocowany do reprezentowania spółki w takich granicach, w jakich jest uprawniony do prowadzenia jej spraw”. Termin „reprezentowanie spółki” powszechnie uważany jest za skrót myślowy ze względu na to, że spółka cywilna nie ma podmiotowości prawnej⁹. Przyjmuje się zwykle, że prawo reprezentacji spółki należy rozumieć jako „prawo do dokonywania czynności sądowych i pozasądowych w imieniu

pozostałych współników”¹⁰. Wspólnik, który zawiera umowę „za spółkę”, działa w imieniu własnym oraz pozostałych współników. Zawiera zatem umowę osobiście oraz jako przedstawiciel ustawowy lub pełnomocnik¹¹ pozostałych współników. Przyjęcie tej koncepcji prowadzi do jednoznacznego wniosku, że umowa zawarta ze spółką cywilną jest umową zawartą z członkiem zarządu zarówno wtedy, gdy członek zarządu samodzielnie reprezentuje spółkę cywilną w umowie ze spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, jak i wówczas, gdy w imieniu tej ostatniej spółki występuje inny jej współnik lub osoba trzecia działająca jako pełnomocnik. We wszystkich tych przypadkach członek zarządu jest stroną umowy, składa oświadczenie woli osobiście bądź składane jest ono w jego imieniu przez przedstawiciela. Nie ma znaczenia fakt, że „dzieli” pozycję strony z innymi współnikami. Biorąc pod uwagę dyrektywę wykładni językowej, umowa zawarta w omawianych tu okolicznościach jest więc umową „między spółką a członkiem zarządu”.

¹⁰ Tak R. Uliasz, *op. cit.*, s. 1635. Podobnie F. Czuchwicki [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. M. Bałwicka-Szczyrba, A. Sylwestrzak, Warszawa 2022, s. 1326; P. Piniór, *op. cit.*, s. 505; M. Podleś, L. Siwik, *Spółka cywilna w obrocie gospodarczym*, Warszawa 2015, s. 87; P. Nazaruk [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany*, red. P. Nazaruk, Warszawa 2024, art. 866, pkt 1.

¹¹ Pogląd o istnieniu w tym przypadku przedstawicielstwa ustawowego był wyrażany już w starszej literaturze. Por. np. S. Grzybowski [w:] *System Prawa Cywilnego*, t. 3, cz. 2: *Prawo zobowiązań. Część szczegółowa*, red. S. Grzybowski, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1976, s. 822. Prezentowany jest on również powszechnie w literaturze nowej. Istnieje jednak spór – który nie ma znaczenia dla omawianego tu problemu – czy w sytuacji, w której umowa spółki cywilnej zmienia zasady reprezentacji lub gdy podjęta zostaje uchwała współników dotycząca reprezentacji, współnik dokonujący czynności prawnej jest przedstawicielem ustawowym czy pełnomocnikiem. Pierwszy pogląd prezentują np. J. Jezioro [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. P. Machnikowski, E. Gniewek, Warszawa 2023, art. 866, nb. 2; M. Podleś, L. Siwik, *op. cit.*, s. 88. Odmienne: T. Sójka, R. Szyszko [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. 3: *Art. 627–1088*, red. M. Gutowski, Warszawa 2022, s. 819.

M. Dumkiewicz, *op. cit.*, s. 415; A. Nowacki, *Spółka...*, art. 210, nb. 17; R. Pabis, *op. cit.*, s. 746.

⁸ Wykluczyć trzeba zatem np. taką umowę, której stronami są spółka, jej członek zarządu i inny podmiot, ale jej skutkiem jest powstanie relacji między spółką a tym innym podmiotem oraz między tym innym podmiotem a członkiem zarządu. Por. M. Baszczyk, *op. cit.*, s. 45.

⁹ Por. np. A. Nowacki [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. W. Borysiak, Warszawa 2024, art. 864, pkt 2; P. Piniór [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. 5: *Zobowiązania. Część szczególna (art. 765–921¹⁶)*, red. M. Habdas, M. Fras, Warszawa 2019, s. 496; R. Uliasz [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. M. Załucki, Warszawa 2023, s. 1630.

W literaturze prezentowany jest także odosobniony pogląd, zgodnie z którym wspólnik zawierający umowę „w imieniu spółki cywilnej” jest wyłączną stroną tej umowy, a czynność prawna przez niego dokonywana rodzi skutki prawne względem wszystkich wspólników¹². Akceptacja tego poglądu rzeczywiście rodziłaby wątpliwości co do stosowania art. 210 k.s.h. w omawianym przypadku, skoro członek zarządu nie byłby uznawany za jej stronę (o ile sam nie reprezentowałby spółki). W niniejszej glosie brak miejsca na szerszą polemikę z tym stanowiskiem, jednak – idąc za głosami znakomitej większości doktryny – trzeba je odrzucić. Prezentowany przez autora krytykowanego poglądu argument odwołujący się do treści art. 866 k.c., który „stanowi o reprezentacji spółki, a nie reprezentacji wspólników”¹³, jest nietrafny. Zasadne jest przecież przyjęcie, że – podobnie jak w kilku innych przepisach¹⁴ – ustawodawca używa w tym przypadku pewnego skrótu, mając na myśli wszystkich wspólników. Nie można natomiast pominąć, że w przepisie zastosowano termin „reprezentacja”, który nieodłącznie wiąże się z działaniem w cudzym imieniu¹⁵. Termin ten nie zostałby użyty, gdyby miało chodzić o wywołanie skutków w sferze majątkowej pozostałych wspólników w wyniku działań jednego wspólnika bez działania „w imieniu” tych wspólników. Językowa wykładnia art. 866 k.c. w kontekście pozostałych przepisów dotyczących spółki cywilnej daje zatem silne podstawy do tezy o istnieniu przedstawicielstwa ustawowego (ewentualnie pełnomocnictwa) w relacji między wspólnikiem reprezentującym spółkę cywilną w umowie i pozostałymi wspólnikami.

Podsumowując tę część rozważań, trzeba stwierdzić, że wykładnia językowa przepisu art. 210 § 1 k.s.h. prowadzi do wniosku o obje-

ciu zakresem zastosowania sytuacji, w której spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zawiera umowę ze spółką cywilną, której wspólnikiem jest członek zarządu tejże spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Podkreślić trzeba, że taki rezultat nie jest efektem wykładni rozszerzającej¹⁶. Termin „umowa między spółką a członkiem zarządu” odnosi się bowiem do stron umowy, natomiast nie ma znaczenia, kto strony reprezentuje w umowie (czy jest to pełnomocnik, prokurent, przedstawiciel ustawowy itp.). Mimo że członek zarządu jest reprezentowany przez innego wspólnika będącego jego przedstawicielem ustawowym, zawarta w jego imieniu umowa musi być uznana za umowę z członkiem zarządu.

Rezultat wykładni językowej znajduje potwierdzenie w efektach zastosowania reguł wykładni funkcjonalnej. Celem omawianego art. 210 k.s.h. jest wyeliminowanie sytuacji konfliktu interesów, w której członek zarządu znajdowałby się, gdyby decydował o kształcie umowy, która miałaby go wiązać ze spółką¹⁷. Chroniony jest w ten sposób interes spółki, jej wspólników oraz – pośrednio – wierzycieli¹⁸. Chodzi przy tym o zapobieganie potencjalnemu konfliktowi interesów, a nie tylko jego konkretnym przejawom¹⁹. Skoro natomiast umowa ze spółką cywilną, której członek zarządu jest wspólnikiem, kreuje stosunek cywilnoprawny między spółką z ograniczoną odpowiedzialnością a członkiem zarządu, to także w tym wypadku istnieje potencjalny konflikt. Najbardziej oczywista jest sytuacja, gdy spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością reprezentowałby ten członek zarządu, który jest jednocześnie wspólnikiem spółki cywilnej²⁰.

¹⁶ Odmienne: Ł. Berak, M. Shcherbyuk, M. Fronczyk, *Odpowiedzialność za zobowiązania spółki cywilnej w razie zmiany w składzie wspólników*, Legalis.

¹⁷ A. Nowacki, *Spółka...*, art. 210, nb. 1.

¹⁸ Z. Jara, *op. cit.*, s. 939–940; A. Nowacki, *Spółka...*, art. 210, nb. 3; J.A. Strzępka, E. Zielińska, *op. cit.*, s. 530.

¹⁹ Postanowienie SN z dnia 11 marca 2010 r., IV CSK 413/09, LEX nr 677902.

²⁰ Jeszcze bardziej wyrazisty byłby przypadek, w którym ta sama osoba reprezentowałaby spółkę cywilną.

¹² A. Nowacki [w:] *Kodeks...*, art. 866, pkt 3.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ Por. uwagi w przypisie 11.

¹⁵ M. Pazdan [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 2: *Prawo cywilne – część ogólna*, red. Z. Radwański, A. Olejniczak, Warszawa 2019, s. 603–604.

Mógłby on wówczas kształtować samodzielnie (lub – w razie reprezentacji łącznej – wspólnie z innym członkiem zarządu) treść stosunku prawnego, którego będzie stroną. Jest to typowy przypadek czynności „z samym sobą”, których dokonywaniu ma zapobiegać art. 210 § 1 k.s.h. Na pierwszy rzut oka mniej jednoznaczna jest natomiast sytuacja, gdy spółka z ograniczoną odpowiedzialnością byłaby reprezentowana przez innego członka zarządu (innych członków zarządu), a spółka cywilna przez innego wspólnika niż ten, który jest członkiem zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Potencjalny konflikt interesów istnieje jednak również w tym wypadku. Wynika to z powiązań pomiędzy członkami zarządu. Nie bez powodu art. 210 § 1 k.s.h. wyłącza od reprezentacji nie tylko „zainteresowanego” członka zarządu, lecz także cały zarząd jako taki. U podstaw przyjętej regulacji leży założenie, że w razie tego rodzaju konfliktu interesów wzajemna lojalność między członkami zarządu mogłaby być wyższa niż lojalność w stosunku do spółki. Z tego powodu uprawnienie do reprezentacji przekazywane jest wspólnikom (ustanawianemu przez nich pełnomocnikowi) lub radzie nadzorczej. Rozwiązanie takie chroni przed naruszeniem interesów spółki także wówczas, gdy umowa zawierana jest ze spółką cywilną, której wspólnikiem jest członek zarządu.

Zgodzić się trzeba także z Sądem Najwyższym, że wyłączenie z zakresu zastosowania art. 210 § 1 k.s.h. umów ze spółkami cywilnymi, których wspólnikami są członkowie zarządu, prowadziłoby do łatwego obchodzenia wspomnianego przepisu. Spółka cywilna jest konstrukcją mało sformalizowaną, stosunkowo łatwą do powołania do życia i rozwiązania. Możliwe byłoby zatem zawieranie umów przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością

ze spółką cywilną, której wspólnikiem jest członek zarządu w celu obejścia art. 210 § 1 k.s.h. Ze wskazanych wyżej przyczyn rodziłoby to ryzyko naruszenia interesów spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Należy przy tym zaznaczyć, że wspomniany argument stanowi jedynie potwierdzenie rezultatu wykładni językowej.

Trudno zgodzić się z argumentem, jakoby stanowisko Sądu Najwyższego prowadziło do nadmiernego obciążania spółek kapitałowych obowiązkiem sprawdzenia, czy kontrahent, z którym zawierana jest umowa, nie jest stroną umowy spółki cywilnej z którymś z członków zarządu tej spółki²¹. Umowa zawierana ze spółką cywilną jest przecież w istocie zawierana ze wspólnikami tej spółki i identyfikacja tych wspólników przed zawarciem umowy jest normalną praktyką w obrocie. Nie stanowi zatem dodatkowego obciążenia dla spółki. Być może u podstaw tego argumentu leży – wspomniana na wstępie – niezbyt szczęśliwa redakcja tezy wyroku, która mogłaby sugerować, że art. 210 § 1 k.s.h. znajduje zastosowanie w każdej sytuacji, w której umowa zawierana jest z osobami, które są wspólnikami spółki cywilnej z członkiem zarządu, tzn. nawet wówczas, gdy członek zarządu nie jest stroną danej umowy. Można sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której członek zarządu jest wspólnikiem spółki cywilnej ze wspólnikami A i B, a jednocześnie A i B są stronami innej spółki cywilnej. Przepis art. 210 § 1 k.s.h. nie znajduje zastosowania do umowy zawartej ze spółką cywilną, której wspólnikami są wyłącznie A i B. Prawdopodobnie w takim wypadku mógłby znaleźć zastosowanie art. 209 § 1 k.s.h., jednak nie art. 210 § 1 k.s.h. Wymagałoby to bowiem rozszerzającej wykładni tego wyjątkowego przepisu, która nie jest dopuszczalna. Narzędziem ochrony interesów spółki mogłyby być ewentualnie przepisy o obejściu ustawy (art. 58 § 1 k.c.) lub o odpowiedzialności deliktowej.

Należy zgodzić się z tezą, że w konkretnym przypadku rozstrzyganym przez Sąd Naj-

Podobną sytuację rozstrzygnął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 sierpnia 2005 r. (V CK 103/05, „Monitor Prawniczy” 2005, nr 18, s. 875), w którym stwierdził: „Umowa zawarta między osobami będącymi jednocześnie wspólnikami spółki cywilnej oraz wspólnikami spółki z o.o. i członkami jej zarządu jako tzw. czynność z samym sobą jest nieważna”.

²¹ Ł. Berak, M. Shcherbyuk, M. Fronczyk, *op. cit.*

wyższy zastosowanie art. 210 § 1 k.s.h. okazało się dla spółki z ograniczoną odpowiedzialnością niekorzystne, wykluczając możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych za jej niewykonanie²². Przyczyną takiego stanu rzeczy było przyjęcie przez Sąd Najwyższy koncepcji nieważności zawartej umowy. Sytuacja byłaby inna, gdyby do dokonanej czynności zastosować art. 39 k.c. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością mogłaby wówczas potwierdzić umowę (przez radę nadzorczą lub pełnomocnika powołanego uchwałą wspólników), co pozwoliłoby na dochodzenie odszkodowania z tytułu jej niewykonania. Zagadnienie stosowania art. 39 k.c. do umów zawartych z naruszeniem art. 210 § 1 k.s.h. wydaje się obecnie jednym z istotniejszych problemów wymagających rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy, przy czym należałoby oczekiwać stanowiska zgodnego z dominującym obecnie w doktrynie. Sprawa, którą rozpoznawał Sąd Najwyższy, dowodzi, że rozwiązanie zakładające stosowanie art. 39 k.c. w omawianej sytuacji należycie chroni interes spółki.

²² *Ibidem*.

Podsumowanie

Trzeba raz jeszcze zaaprobować tezę głosowanego wyroku z zastrzeżeniem poczynionym wyżej. Umowa zawarta między spółką z ograniczoną odpowiedzialnością ze spółką cywilną, której wspólnikiem jest członek zarządu, to umowa „między spółką a członkiem zarządu”, do której zastosowanie znajduje art. 210 § 1 k.s.h. Za takim twierdzeniem przemawia to, że wspólnik reprezentujący spółkę cywilną w każdym przypadku działa w imieniu i na rzecz pozostałych wspólników (w tym wspólnika będącego członkiem zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością). Z tych względów należy uznać, że członek zarządu jest stroną zawieranej umowy, co przesądza o konieczności stosowania art. 210 § 1 k.s.h. Rezultat wykładni językowej omawianego przepisu znajduje potwierdzenie w wykładni funkcjonalnej. Celem przepisu jest eliminacja potencjalnego konfliktu interesów między spółką z ograniczoną odpowiedzialnością a członkiem zarządu, który to powstaje także wówczas, gdy umowa jest zawierana ze spółką cywilną, której wspólnikiem jest członek zarządu.

Abstract

Representation of a limited liability company in a contract with a civil law partnership whose partner is a member of the management board of the limited liability company – commentary on the judgment of the Supreme Court of 8 November 2024, II CSKP 1733/22

Keywords: *limited liability company; representation of a limited liability company; conclusion of a contract with a member of the management board; civil law partnership; self-dealing transactions*

The subject of the commentary is the Supreme Court's judgment of 8 November 2024 concerning the representation of a limited liability company in a contract concluded with a civil law partnership, one of whose partners is a member of the management board of that limited liability company. The commentary is approving. The author agrees with the Supreme Court's position, according to which a limited liability company should be represented in such situations by the supervisory board or an attorney appointed under a resolution of shareholders' meeting in order to avoid a potential conflict of interest and circumvention of the regulation of Article 210 § 1 of the Commercial Companies Code through the use of a civil law partnership structure. The linguistic and functional interpretation of the provision in question confirms the need to protect the interests of the company, its creditors and its shareholders by excluding members of the management board from representation in such contracts.

The commentary elaborates on the arguments presented by the Supreme Court. It was also clarified that the provision of Article 210 § 1 of the Commercial Companies Code should be applied only when the other party to the contract is a civil law partnership in which a member of the management board participates, and not – as could be inferred from the thesis of the judgment – only the partners of a given member of the management board, excluding that member of the management board.

Bibliografia

Literatura

- Baszczyk M., *Reprezentacja spółki z o.o. w umowie z członkiem zarządu – kilka uwag na tle art. 210 § 1 k.s.h.*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2020, nr 3.
- Berak Ł., Shcherbyuk M., Fronczyk M., *Odpowiedzialność za zobowiązania spółki cywilnej w razie zmiany w składzie wspólników*, Legalis.
- Czuchwicki F. [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. M. Bałwicka-Szczyrba, A. Sylwestrzak, Warszawa 2022.
- Dumkiewicz M., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2020.
- Grzybowski S. [w:] *System Prawa Cywilnego*, t. 3, cz. 2: *Prawo zobowiązań. Część szczegółowa*, red. S. Grzybowski, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1976.
- Jara Z. [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, Warszawa 2022.
- Jeziorek J. [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. P. Machnikowski, E. Gniewek, Warszawa 2023.
- Kidyba A., *Kodeks spółek handlowych*, t. 1: *Komentarz do art. 1–300*¹³⁴, Warszawa 2023.
- Nazaruk P. [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany*, red. P. Nazaruk, Warszawa 2024.
- Nowacki A. [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. W. Borysiak, Warszawa 2024.
- Nowacki A., *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, t. 1: *Komentarz. Art. 151–226*, Warszawa 2018.
- Opalski A. [w:] *Kodeks spółek handlowych*, t. 2a: *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226*, red. A. Opalski, Warszawa 2018.
- Pabis R. [w:] J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, K. Oplustil, R. Pabis, A. Rachwał, M. Spyra, G. Suliński, M. Tofel, M. Wawer, R. Zawłocki, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2022.
- Pazdan M. [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 2: *Prawo cywilne – część ogólna*, red. Z. Radwański, A. Olejniczak, Warszawa 2019.
- Piniór P. [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. 5: *Zobowiązania. Część szczególna (art. 765–921)*¹⁶, red. M. Habdas, M. Frasz, Warszawa 2019.
- Podleś M., Siwik L., *Spółka cywilna w obrocie gospodarczym*, Warszawa 2015.
- Sójka T., Szyszko R. [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. 3: *Art. 627–1088*, red. M. Gutowski, Warszawa 2022.
- Strzępka J.A., Zielińska E. [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. J. Strzępka, Warszawa 2015.
- Uliasz R. [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. M. Załucki, Warszawa 2023.
- Wyrzykowski W., *Wpływ nowelizacji art. 39 k.c. na zasady reprezentowania spółki kapitałowej w umowach pomiędzy spółką a jej członkiem zarządu*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2020, nr 1. <https://doi.org/10.33226/0137-5490.2020.1.4>

Akty prawne

- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. 2025, poz. 1071, ze zm.).
- Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz.U. 2024, poz. 18, ze zm.).
- Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia uproszczeń dla przedsiębiorców w prawie podatkowym i gospodarczym (Dz.U. 2018, poz. 2244).

Orzecznictwo

- Wyrok SN z dnia 18 sierpnia 2005 r., V CK 103/05, „Monitor Prawniczy” 2025, nr 18.
- Postanowienie SN z dnia 11 marca 2010 r., IV CSK 413/09, LEX nr 677902.
- Wyrok SA w Krakowie z dnia 17 lutego 2021 r., I AGa 226/19, LEX nr 3198903.
- Wyrok SN z dnia 8 listopada 2024 r., II CSKP 1733/22, LEX nr 3813735.